

ነበለትን ሕቶ ወረዳ ይኹኑልናን!

Berhane: berhane_teklu@ymail.com

አብ ቐረበኽ ስለጥ ምምሕዳራዊ ግልጋሎት ንምርካብን ንምሃብን ከባቢታት ብዝተየፈላለዩ ወረዳታት ትውደብን ክማሓደራ ትገብርን ኢኻ። እዙይ ክግበር እንተሎ ዝሓቶ ምምሕዳራዊ ወፃኢ ብዙሕ እዩ። እቲ ንምምሕዳር ኢልካ እትምድቦ ወፃኢ ንበይኑ ተፈሊዶ ተቐሚጦ ካብዝነበረ ብኹራ ኣውጺኢኻ እትምድቦ እንተይኮነስ ካብቲ ንዝተፈላለዩ ናይ ልምዓት ስራሕቲ ኢልካ መዲብካዮ ዝነበርካ ነኪኻ እትምድቦን ነቶም ካልኣት ልምዓታዊ ስራሕቲ ሃሲኻን ፈሰስ እትገብር ዘለኻ ምጃኑ ክፍለጥ ኣለዎ።

አብ እዋን ሃይለስላሴ ይኹን ደርጊ አብ ትግራይ ከባቢ 80ን ካብኡ ንላዕልን ወረዳታት ነይረን ይባሃል። ይኹን እምበር ነተን ወረዳታት ብዘይካ ሓደ ክልተ ሰብ እዙይ ዝባሃል እተቐምጦ ሰብን እትምድቦ ሓይልን ዝግበር ምምሕዳራዊ ንጥፍተታትን ልምዓታዊ ስራሕትን ስለዘይነበረ ዝለጠጥካ እንተለጠጥካዩን ዝፈጥሮ ምምሕዳራዊ ወፃኢ ፅዕንቶ ኣይነበረን። ስለዝኾነ እትበዝሓ ሽግር ኣይነበርን።

እኳ ዳኣስ ብዝበለፀ ግብሪን ዝተፈላለዩ ውህብትቶታት ካብቲ ህዝቢ ንምእካብን ንምምንጣልን ዘኸለል ፍቱን መሳርሒ ስለዝነበረን ብዝተፈላለዩ ምስሌኔታት ህዝቢ ብቐረባ ንምቁፅፃርን የኸለል ስለዝነበረን ዝድለ ኣወዳድባ እዩ ነይሩ ክባሃል ይካኣል። ነቶም ሽዑ በትረ ስልጣን ሒዞም ዝነበሩ ኮታ ብዙሓት ካልኣት ጥቕማ ጥቕምታት ዝነበሩ ኣወዳድባ እዩ።

ኢህወደግ/ህወሓት ስልጣን ካብ ዝሕዝን ከም መንግስቲ እታ ሃገርን ክልልን ከማሓድር ብድምፂ ህዝቢ ካብ ዝተዋሃቦ ሓላፍነት ግና ምምሕዳራት ከም ሓደ ንጥፈት ህዝብን ውራይን ምርኣይ እዩ ተጀሚሩ።

ይኹን እምበር ምምሕዳር ህዝብን ኣወዳድብኡን ኣካል እቶም ኩሎም ንጥፈታት እምበር ካብቶ ካልኣት ንጥፈታት ፈሊኻ ዘይትርኡን ምእንተ እቶም ዝተፈላለዩ ንጥፋታትን ውራያትን ህዝቢ ኢልካ እትገብር ምጃኑ ዘይዘንግዎ ኣካይዳ ክሕዝ እዩ ተገይሩ። ስለዝኾነ ምትካል፣ ምምሕዳርን ምውዳብን ከም ሓደ ፓኬጅ ናይቲ ልምዓታዊ ስራሕቲ ኣብቲ ከባቢ ገይርካ እትወስዶን እትውድቦን እምበር ርእሱ ክኢሉ ፈሊኻ እተካይዶን እትርኡን ስራሕን ኣወዳድባን ኣይኮነን። ኣመዳድባን ምምጥጣን ባጀትካ

እውን እዙይ መሰረት ዝገበረ ይኸውን። ኣብ ሓደ ክልል ክንደይ ወረዳን ብኣየናይ ስፍሓትን ይሃልወና ዝብል ብመሰረቱ ዝምልሶ እቲ ኣብኡ ክካየድ ዝሕሰብ ዘሎ ንጥፊታትን ክህለዎ ዝግባእ ሰሌጤንን እምበር ፍትው ድሌት ናይ ሰባት ኣይኮነን። እቲ ምምሕዳራዊ ኣወዳድባ ኣብቲ ከባቢ ስሉጥን ፅፊፍን ስራሕቲ ንምክያድ ዘኸእል ክኸውን ኣለዎ። ኣብቲ ወረዳ ዝካየዱ ንኹሎም ዓይነት ልምዳታዊ ስራሕቲ ዘዕንቅፍ ምምሕዳራዊ ኣወዳድባ ክህልወና የብሉን። ብተመሳሳሊ መንገዲ ካብ ዘይድሊ ንዓቕብ ዝተለጠጠ ምምሕዳራዊ ኣወዳድባ ንዝዓበየ ምምሕዳራዊ ወግኢታት ዝዳርግን ኣብቲ ከባቢ እትገብሮ ስራሕቲ ልምዳት ባጀታዊ ፀቕጢ ዝፈጥርን ኣወዳድባ እውን ኣብቲ ክልል ክህልወና የብሉን። ስለዝኾነ የመና እውን ዝተለጠጠ የመና እውን ዝተሸምረረ ምምሕዳራዊ ኣወዳድባ ወረዳታት ኣብቲ ክልል ምህላው ኣብቲ ልምዳታዊ ፋይድኡ ብኣውንታን ይኹን ብኣሉታን እንትረክ ትርጉሙ ሰፊሕ እዩ። ስለዝኾነ ሚዛኑ ዝሓለወ ኣወዳድባ ወረዳታት ክህልወና ይግባእ ንብል። ኣወዳድባ ግን ደረቕ ነገር ኣይኮነን። ከም ኣካል እቲ ልምዳትን ናይቲ ልምዳት ካታሊስት መጠን ምስቲ ልምዳታዊ ስራሕትን ናይቲ ህዝቢ ጠለብን ተሳትፎን እንዳዓበየን እንደሰፍሐን ፍቱን መሳለጢ ናይቲ ልምዳት እንዳኾነ ክኸይድ ኣለዎ። ስለዝኾነ ማዕበላይ እዩ። ብስፍሓት፣ ብፅፊትን ብተበገሓይነትን እንዳማዕበለ ዝኸይድ ክኸእል ኣለዎ። ክልል ነተን ቅድም ኢለን ዝነበራ ወረዳታት ካብ ከባቢ 80 ናብ ከባቢ 30 ክወርዳ እንትገበር እንተሎ ነቶም ዝተዘርዘሩ ጉዳያት ተሓሳቢ ብምግባር እዩ ዝመስለኒ። ኣብ ክሊ እዙይ ዝተወሰኑ ክፍተታት እንትህልዉ እውን ቡብከባቢኡ ብዝህሉ ሕቶን ኣድላይነቱ ዳግም ብስፍሓት ብዓይኒ እቲ ልምዳትን እንዳተርኣን ብዝተወሰነ ደረጃ እንደሰፍሐን ምምዕርራይ እንዳተገበረሉን ክኸይድ ዝተገበረሉ እዋን ኣሎ። እዙይ እውን ግቡእን ኣድላይን እዩ ይብል። ኣዚ ኣብ ሓደ ናይ ልምዳት ደረጃ ዝተቐመጠ ምምሕዳራዊ ስፍሓት ከምዘለዎ ኣብ ኩሎም ብርክታት ከይሰርሕ እውን ይኸእል እዩ። ኣግባብ ኣወዳድባ ምምሕዳራዊ ስራሕቲ ብመሰረቱ ሕቶ ናይቲ ልምዳት ካታሊስት ዝምልስ እዩ። እቲ ሕቶ እንዳሰፍሐ እትኸይድ ብእኡ መጠን እቲ ተዳላይነት ናይ ምምሕዳራዊ ስራሕቲ ካታሊስት ኣወዳድባኡ ድማ እንደሰፍሐ ምኻዱ ኣይተርፍን። ቅድሚ 20 ዓመት ዝተቐመጠ ኣወዳድባ ሀዚ እውን ከምዘለዎ ንእሽተይ እንተይወሰኸን ገለ ምምዕርራይ እንተይተገበረሉን ክሰርሕ ኣለዎ ዝብል ሕጊ ቁሩብ ድርቅና ዝፀቐጠ ኣካይዳ ከይኸውን ምርኣዩ ፅቡቕ ይኸውን። ብዓይኒ ዓቕሚ እቲ መንግስቲ

እውን እንተራካይ ዋላ ሙሉእ ኣይኹን ካብቲ ዝነበረ ዝሓሸ ክኸውን እዩ፤ ብእኡ መጠን ፋይናንሳዊ ዓቕሙ እውን። እዙይ ኣብታ ጭብጥቲ ናይ ነበላት ብወረዳ ብርኪ ክትውደብ ናይ ምድላይ ሕቶ ወሲድና ንርአዮ።

ቅድሚ 25 ዓመት ነበላት ወረዳ እንተላን ሀዚን ብዝብል ምንፅፃር ብዙሕ መርኣያ ክኸውን ይኸእል እዩ ዝብል እምነት የብለይን። መሰረታዊ ናይ ዕላማን ኣብ ዝተገበሩን ክግበሩ ዝሕሰቡ ንጥፊታት ህዝብን ብመሰረቱ ስለዝፍለዩ ምንፅፃሩ ብዙሕ ማሃራይ እዩ ዝብል እምነት የብለይን። ሀዚ ኣብ ነበላትን ከባቢኣን ዝካየዱ ዘለዉ ልምዳታዊ ንጥፊታት ካብ ቅድሚ 25 ዓመታት ብንፅፅር እትረክቡ ዝሰፍሑ ከምዝኾኑ ጥርጥር የብለይን። ከምኡ ድማ ናይቲ ህዝቢ ምምሕዳራዊ ተሳትፎን ጠለቡን ድማ የመና ሰፊሖም ከምዝኾኑ ጥርጥር የብለይን። ዝሰፍሐ ከባቢ ብዝሸፍን ኣወዳድባ ስለዝተወደብና ብእንደልዮ መጠን ዝሰለጠን ዝፀፈፈን ምምሕዳራዊ ግልጋሎት ኣይንረክብ ዘለና ዝብል ስምዒታት ከምዕብሉን ብደረጃ ሕቶ ክቕርቦምን ኣይኸእልን ክባሃል እውን ኣይኸእልን። ቅድሚ 20 ዓመት ዘይነበረን ትግራይ ብግዝ 80 ወረዳታት እንዳሃለወትን፤ ነበላት ድማ ብደረጃ ወረዳ እንተላ ዘይረጋገፀቶ ምዕባለን ልምዳትን ምርግጋፃን ክራካይ ምኸኣሉን ብቁዕነትን እኹልነትን ናይቲ ሀዚ ዘሎ ኣወዳድባ ጥራሕ ዘርኢዩ ብዝብል ከም መርኣያ ምቕራብ እውን ዘእምን መርትዖ ኮይኑ ኣይተርክንን። እዙይ እቲ ዝሓለፈ ስርዓት ምንፋቕ እዩ፤ መንገዲ ክራይ ኣካባይነትን እዩ፤ ስልጣን ህረፍ እዩ ወዘተ። ዝብሉ ዘረባታት ነቲ ኩነታት ብጭብጥ ከይትርኢን ሕቶ ህዝቢ ብኣግባቡ ንዘይምምላስ ልሙድ ምስ ዝኾኑ ምስ ውልቀ ሰባት ናይ ምትሕሓዝ ስልቲ ዝደፍኦ ካብ ምዃን ዓዲ ዘውዕል ኣባሃህላ ኣይመስለንን። ጉዳይ ክራይ ኣካባይነትን ስልጣን ህረፍን ምስ ባዕልትና ብምትሕሓዝ ኣብ እንገብሮም ዕለታዊ ተግባራት ሚዛኖም ክንርኣምን ንነብስና ክንመዝንን ክንፍትን እቲ ሀዚ ከም ዓብይ ውራይ ኮይኑ ላዕልን ታሕትን እንብላሉ ዘለና ኣጀንዳ ሰናይ ምሕደራ እምብዛ ኣይማዓቀብናን ምነበረ ይብል። መቐስ ህዝቢ ዝስምዖ ስምዒታትን ዘለዎ ሕቶታትን ኩሉ ብሓንሳብ ተሰሊፊ ኣየቕርቦን ክቕርቦ እውን ብዙሕ ዝዘ ኣይተረክዩን። ፡ ሙዑርይ ቃልሲ እኳ ሕቶ ህዝቢ ብዝሓዙ ውልቀሰባት እምበር ብሓደ ግዝ ህዝቢ ሆ ኢሉ እንትጅምር ኣይተራክዩን። ቀዳማይ ወያነ ካብቶም ዘይሙዑርያት እዩ። ስለዘይ እዞም ውልቀሰባት ዝባሃሉ ዘለዉ ሕቶ ህዝቢ ምልዓሎምን እዙይ ብኣግባቡ ክምለስ ንምግባርን ምንቕስቓሶም ስልጣን

ሀረፍ ዘብል አይኮነን። ወረዳ እንተኾይና ንሶም ናብ ሰላጣን ዝድይቡ ምዃኖምን ዘይምዃኖምን መን እዩ ፈሊጥዎ። ሓደ እቲ ስርዓትና ንኸምዙይ ዓይነት ዕድል ዝህብ አይኮነን። እዚ ተቐዳዲምካ ሸም ቀሺ ምልጣፍ አየእምንን። ከምንፈልጦ ውድብ ከምዙይ ዝበሉ ሰባት ኣብቲ ከባቢ ከማሓድሩ ስለደለይና ድምዒ ሃቡልና ኢሉ ብዘቅርቦም ሰባት ዝማሓደራ ወረዳታት እየን ዘለዎና ነበለት እውን ወረዳ እንተኾይና ካብዚ ኣሰራርሓ ወፃኢ ዝትግበረላ አይተኸውንን። ስለዝኾነ ውድብ እንተፈትይዎም ዝድይቡ ሰባት እዮም ክኾኑ ስለዝደለዩ ስልጣን ክሕዙ ይኸእሉ እዮም ማለት አይኮነን። እታ ስልጣን ሀረፍ እትባሃል ድኣ በአየናይ መንገዲ እያ እትርከብ? ሸው ብድምዒ ህዝቢ እዩ ዝውሰን ወይ ድማ ብላዕሊ ብዝቐመጥ ሰብ እዩ ዝውሰን፤ አዚ ኣሰራርሓ እዙይ ድማ ሀዚ ፀሓይ ዝወቆ ኮይኑ ኣሎ። ናይ ህዝቢ ጉዳይ ንምፍፃም ብምቅስቃሶም ዝረኽቡዎ ዓስቢ እንተዳኣሃሊዩ ድማ ብአየናይ መንገዲ እዩ ክራይ ኣካባይነት ዘብሎም፤ ብብወረድኡን ጣቢይኡን ንዝውር ኣለና እሞ ክራይ ኣካብነት ድዩ? ኣብ ወረዳን ዘባን ድምዒ ተዋሂቡ ብድምዒ እዮም ተሳቢሮም ዝባሃልከ መን እዩ ድምዒ ዋሃቢ እቲ ከም ወረዳ ክንውደብ ኣለና ኢሉ ዝሓትት ዘሎ ህዝቢ ድዩ ወይስ ካሊእ ዘይምልከቶ እዙይ እውን ግልፂ ክኸውን ኣለዎ። ብበለካ ለሓካ ዘረባታት ድምዒ ህዝቢ ክሰለቡ የብሎሙን። ካብ ጭቡጥ ገምጋም እቲ ኣብ ነብሊትን ከባቢኣን ዘለዉ ጭቡጥ ምምሕዳራዊ ጠለባት ተበጊስና እንውስኖ እምበር ዘይርትዓዊ ትንተናታት ናብ ዘይርትዓዊ መደምደምታታት ካብ ምውሳይም ዓዲ አይውዕሉን። ስለዙይ እዚ ምልጣፍን ዘይኮነ ሸም ምሃብ ገዲፍና ህዝቢ ማእኸል ዝገበረ ኣብ ነበለት ዘሎ ጭቡጥ ምምሕዳራዊ ጠለባትን ናይቲ ዘሎ ውሱንነትን መሰረት ገይርካ ዝብፃሕ መደምደምታታትን ውሳኔን ክኸውን ኣለዎ ይብል። ነበለት ድማ ናይ ብዙሓት ከባቢታት ማእኸል ምዃኑ ክርሳዕ የብሉን።

ምስ እዙይ ኣታሓሒዞ ብዛዕባ ኣብቲ ኮንፈረንስ ዝነበረ ርኢቶታት ህዝቢ ብፍላይ ድማ ኣብ ማእኸል ዘለኒ ትዕዛብቲ ብውሱን ክገልፅ። ብወገይ ኣብ ማእኸላይ ዞባ ኣብ ኣጠማምራ እቶም ፀገማት ፍልይ ዝበለ መንፈስ ኣለኒ። ብመን ኣቢሉ ከምዝቐረበ እኳ ከለልዮ አይካልልኩን። ብመሰረቱ እዞም ኣብ ከምዚእም ዝበሉ ጉዳያት ህዝቢ፣ እቲ ህዝቢ እንታይ እዩ ልቢ ትረትኡ ኢልካ እንተይኮነስ እቲ ምምሕዳር ከመይ ዝበለ መልሲ እዩ ዝጥዕም ብዝብል መንፈስ ዝተላዕጠጠ ኣቃራርባ ፀገማትን ሕፃናትን ከምዝነበረ ካብቲ ብውልቀ ሰብ ዝቐረቡ ጥሙራት ሓሳባት ንምርዳእ ይካልል። ዕላማ እቲ

መድረሻ ግን ከምኡ አይኮነን። ካልአት እውን ከምኡ አይገበሩን። ኣብቲ ህዝቢ ዘለዉ ጭቡጣት ስምዒታትን ሕቶታትን ንምፍላጥን ንምምዛን እዩ። ብእኡ ኣቢልካ መሰረታዊ ፍትሓት ንምቕማጥን እዩ። ብኣፈጮለነት ስምዒታትን ሕቶታትን ህዝቢ ደፋፊንካ ንምሕላፍ ነቲ ሽግር ዝፈትሕ እንተይኮነስ ካሊእ ሽግር ዝፈጥረ ኣካይዳ እዩ። ኣብ ማእኸላይ ዘባ ህዝቢ ብብእዎኑ ዘንጸርፀረሎም ጉደለታት ሰናይ ምሕደራን ዓንቀፍቀፍ ስርሕቲ ልምዓትን ብኣግባቡ በቲ ተሳታፊይ ክግለፁ ብዝገብር እንተይኮነስ ብውልቀ ናይቲ ምምሕዳር ኣካል ተጨፊሊቆም ክቐርቡ ዝተገበረሉ ኣገባብ እውን ንስማዒዑ ፅቡቕ መንፈስ ዝፈጥር ኣይነበረን። ብመሰረቱ ካብቶም ካልኣት ዘባታት ፍለይ ዝበለ ኣቀራርባ ነይርዎ ክባሃል ይካኣል። ብብእዎኑ ብዝተፈላለዩ ማእኸናት እንስምዖም ዝነበርናን ኣብቶም ናይ ህዝቢ መድረኻት ዝቐረቡን እንትንመዘን ብዙሕ ምርሕሓቕ ዝነበርዎ ይመስል። ካሊእስ ይትረፍ እታ ብብእዎኑ ቤት ፈተነ መማሓደርቲ ህዝቢ ዝኾነት ዓድዎ እኳ ሽግራታ ብእንኮ ፀገምን ብሓንቲ ቐበሌን እያ ተሸፊና ሓሊፋ። ኣብ ናይ ጉድለታት ዘተ ዝቐረቡ ዝርዝር ነገራት ክነብሩ ይኾኑ። ግን ተጠሚርዎ እንትቐርቡ ናይቲ ህዝቢ ጭቡጣት ስምዒታትን ኣራኣእያታትን ዘልዕልዎም ሕቶታትን ሒዞም ዝቐረቡ ኣይነበሩን። እዙይ ካዓ ስለዘየለዉ እንተይኮነስ ብናይ ኣፍ ብልሒ ስለ ዝተመንዘዑ ይመስለኒ። ደሚርካ እንትረኣ ግን እቲ ክልል ሽግራት ህዝቢ ንምፍታሕን ልምዓት እቲ ክልል ከርክብ ኣብ ምግባርን ፅቡቕ ተስፋ ዝህብ ምንቕስቓስ ዝጀመረ ይመስል። ብስሩ እኳ ኣብቲ ላዕሊ ካብ ናይ ዓቕሚ ውሱንነት እንተዘይኮይኑ ረብሓታት ህዝቢ ውሑስ ንምግባር ዝፀንሐ ሃፍትና እዩ ዝመስለኒ።

0000000////////000000

ብርሃነ